

Сьогодні

Урок
№80

Групи прикметників за значенням

Мета: ознайомити із групами прикметників за значенням: якісними, відносними, присвійними; переходом прикметників з однієї групи в іншу; розуміти роль прикметників у досягненні точності й виразності мовлення; розвивати навички доречного вживання прикметників у власному мовленні; розвивати зв'язне мовлення (усне та письмове) та творчі здібності; вчити розв'язувати тестові завдання на відповідність; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

**Дзвінкотючий
Оksamитовий
Смарагдовий
Теракотовий**

1. Яка роль прикметників у мовленні?
2. У чому полягає багатство мовлення?
3. На які групи поділяють прикметники за значенням?
4. Чому прикметники можуть переходити з однієї групи в іншу?

Сформулюйте особисті цілі на урок.

Прочитайте словосполучення. Висловіть припущення щодо ознаки, за якою поділено на групи ці словосполучення. Складіть речення з одним словосполученням із кожної групи. Прикметники якої з груп називають ознаку, що може виражатися більшою або меншою мірою? З якими прикметниками можуть поєднуватися прислівники *дуже, надто, надзвичайно, трохи*?

1. Білий сніг, тепла погода, червоне яблуко, глибока річка, красиве море.
2. Цегляний будинок, шовкова хустка, дерев'яний стіл, мовні вміння.
3. Бабусин рецепт, лисяча нора, батьків садок, заяче хутро, мамина пісня.

Ознайомтеся з таблицею. Сформулюйте чотири запитання, на які в ній є відповіді

Групи прикметників за значенням

Якісні прикметники називають ознаки предмета, що можуть виявлятися більшою або меншою мірою: *легкий - легший; високий - найвищий; солодкий – найменш солодкий; синій - синіший, швидкий - швидший за всіх.*

Відносні прикметники називають ознаку предмета за його відношенням до іншого предмета, дії чи обставини: *яблучний сік (сік із яблука), осінні канікули (канікули восени).*

Присвійні прикметники вказують на належність предмета людині (рідше - тварині) і відповідають на запитання чий?: *братів наплічник, Шевченкове слово, лисяча нора.*

Ознайомтеся з таблицею. Сформулюйте чотири запитання, на які в ній є відповіді

Іноді той самий прикметник залежно від контексту може набувати **різних значень**: лисячий хвіст (чий?) — присвійний; лисяча шуба (з якого матеріалу? з чого?) — відносний; лисяча хитрість (яка?) — якісний; бронзова ваза (з чого?) — відносний; бронзова засмага (яка?) — якісний.

Буває й навпаки. У власних назвах, термінах якісні прикметники переходять у відносні: *Великі Луки, чорна металургія.*

Поясніть значення прикметників. Поєднуючи їх з іменником, утворіть словосполучення, визначте розряди прикметників за значенням

Бузковий, гранатовий, оксамитовий, смарагдовий, теракотовий, шовковий, бурштиновий, абрикосовий, лавандовий, срібний, сусідів.

Бузковий шарф (якісний), гранатовий сік (відносний), оксамитовий піджак (відносний), смарагдовий колір (якісний), теракотовий горщик (якісний), шовкова хустка (відносний), бурштиновий кулон (відносний), абрикосовий джем (відносний), лавандовий аромат (відносний), срібний браслет (відносний), сусідів автомобіль (присвійний).

Випишіть із тлумачного словника значення поданих прикметників.
Намагайтеся зробити це стисло — одним словом або словосполученням

Великий, свіжий, світлий, теплий.

Великий — значний своїми розмірами.

Свіжий — який не втратив своєї якості.

Світлий — який випромінює яскраве світло.

Теплий — який має досить високу температуру.

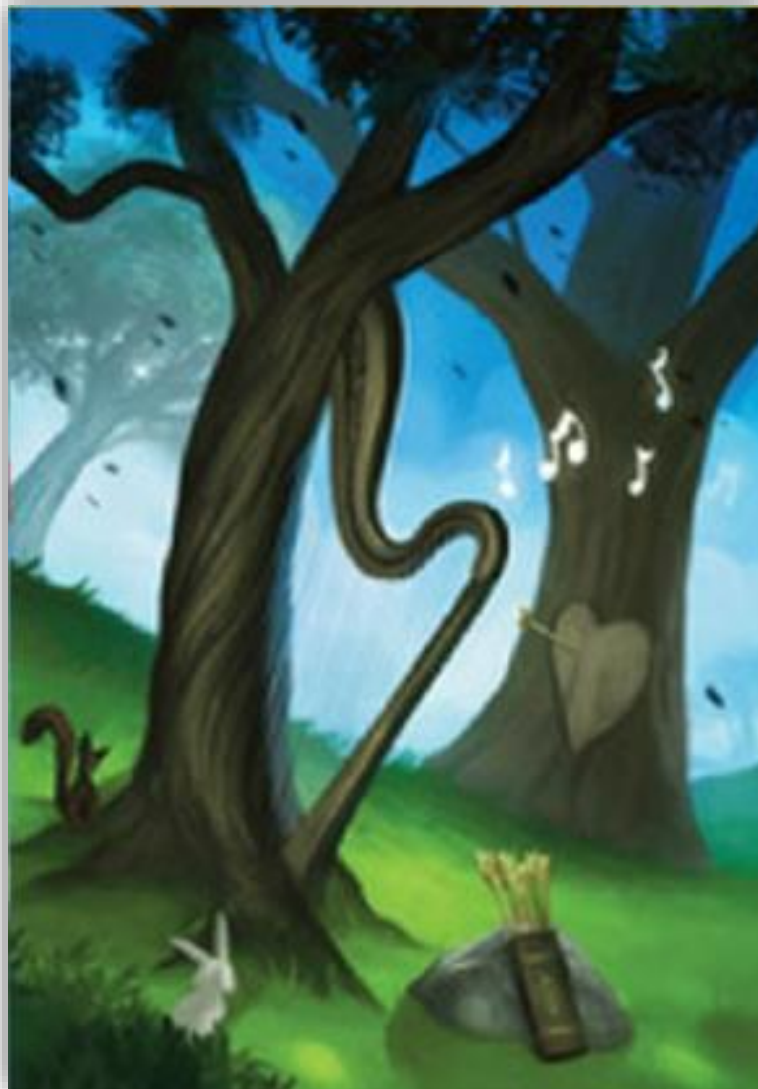
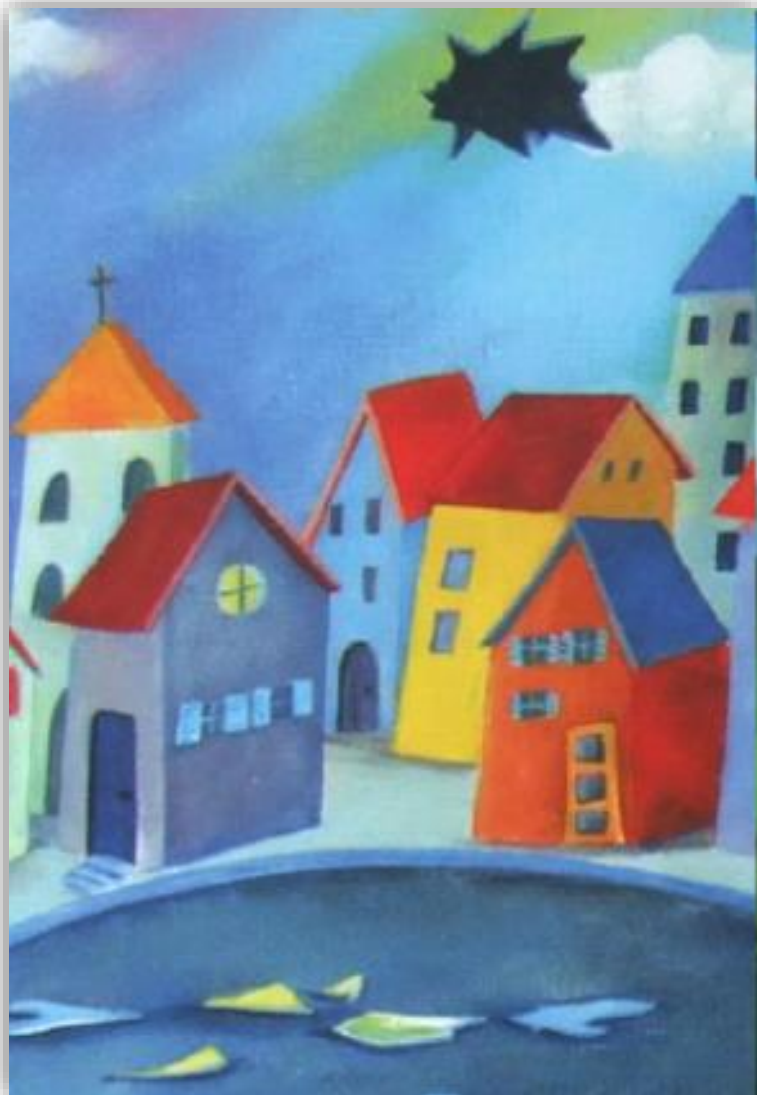
До кожного слова доберіть антоніми і синоніми. Про яку комунікативну ознаку мовлення свідчить наявність такої кількості синонімів?

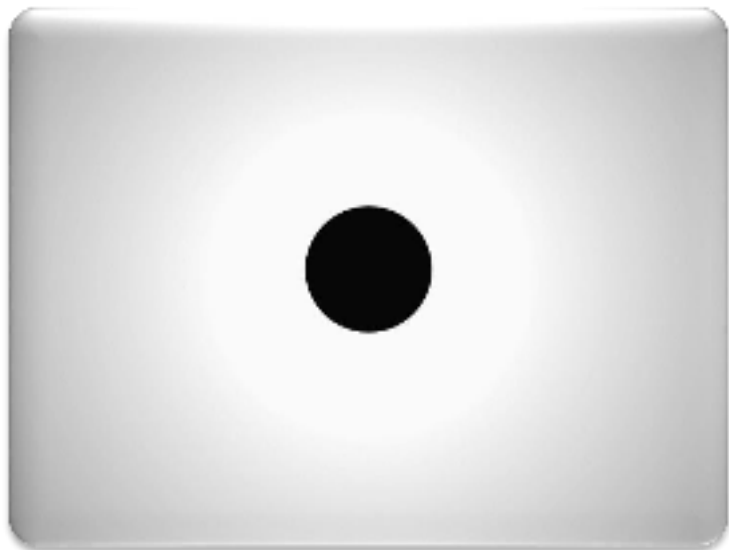
Великий, свіжий, світлий, теплий.

- Великий – малий (антонім); гігантський, масивний, величний, колосальний, потужний (синоніми).
- Свіжий – зіпсований (антонім); новий, соковитий, чистий, прохолодний, бадьорий (синоніми).
- Світлий – темний (антонім); ясний, променистий, блискучий (синоніми).
- Теплий – холодний (антонім); лагідний, затишний, приємний, ласкавий (синоніми).

Розвиваємо творчість. Розглянь зображення. Склади коротку розповідь на основі побаченого, використовуючи якісні, відносні та присвійні прикметники

Гра «Чарівний кубик». Використовуйте у відповідях прикметники

1

Якби ви могли змінити школу, то що б саме ви змінили?

2

Якою рослиною ви хотіли б бути, якби мали таку можливість? Чому?

3

Уявіть, що ви можете загадати одне бажання.
Яким би воно було?

4

Як би змінився світ, якщо всі тварини здатні були б розмовляти мовою людей?

5

Як би виглядав світ, якби всі люди змінювали колір шкіри залежно від настрою?

6

Як би виглядала наша планета, якби морські глибини були доступні для життя людей?

Група за значенням	Прикметники
1 якісні 2 відносні 3 присвійні	А) дідова порада, Кобзареве слово, мамин блендер; Б) Іванові іграшки, дніпровські вулиці, тиха ніч; В) заміські пейзажі, золотий ланцюжок, смородинове варення; Г) рожеві троянди, нудна книжка, ніжний погляд.

1. Г. 2. В; 3. А.

- *На уроці я дізнався (-лася)...*
- *Мене найбільш зацікавило...*
- *Було складно...*
- *Вдома я розкажу про...*

**Підручник, с. 124,
вправа 295.**

*Короткий запис у щоденник
С. 124, впр. 295.*

